

การสร้างสรรค์ ศิลป

จ้าง แะตั้ง

สร้างสรรค์ศิลป ศิลปกรรม วรรณกรรม ก็เพื่อขจัดคณหาภิเลส คำ ที่มีอยู่ในตัวให้พ้นจากตัวของตน ไม่ใช่สร้างสรรคเพื่อพอกกิเลสคณหาภิเลสตนให้หนาอย่งขึ้น กิเลสคณหาภิเลสคำที่กล่าวนี้เป็นอัปมกมล สำหรับกิเลสคณหา ขาว เป็นสิริมกมล จะยึดไว้บ้างก็ไม่เป็นไร

มีเพื่อนคนหนึ่งบอกฉันว่า ฉันนั้นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวศิลป วรรณกรรม มาสามสี่สิบปี ก็น่าจะมีนักเขียนสักสามสี่สิบคน หรือสักร้อยคนมาสอนเพื่อเป็นวิทยาทานแก่คนรุ่นหลัง จะเป็นประโยชน์แก่คนอื่นแก่ชุมชนและแก่ประเทศและชาวโลก

แต่เพื่อนอีกคนหนึ่งบอกว่า ไปสอนคนเพียงเท่านั้นทำไม ว่าฉันจะสามารถเขียนหนังสือเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศิลปวรรณกรรมเพื่อคนจำนวนเป็นล้าน ๆ คนได้ ทั้งคนยุคปัจจุบันและในอนาคตอีกมากมาย

คนในอดีต ต่างก็ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับศิลปความรู้เรื่องศิลป และวรรณกรรม สิ่งที่มีชีวิตย่อมมีชีวิตชีวา มีพลัง สิ่งที่มีชีวิตย่อมสะท้อนจิตใจของคนได้ สะท้อนอารมณ์ของคนด้วยสุนทรีย์ ด้วยปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ กัน ทั้งศิลปกรรม วรรณกรรม และดนตรี ทั้งรูปธรรม นามธรรม ก็แสดงออกให้เห็นทั้งบนท้องฟ้ากว้างใหญ่ไพศาล และบนพื้นแผ่นดินกว้างใหญ่นานาสีสันแสดงออกมา แสงแดดแสงจันทร์ทั้งกลางวันกลางคืน พืชพันธุ์ธัญญาหาร นานาพันธุ์ นานาสีสันชีวิตจิตใจ นานาวิญญูณ เหมือนฟ้าดินเหมือนผีसावเทวดา ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ต่างก็เขียนบทกวีมีไว้ให้มากมาย สำหรับเพื่อสร้างสรรค์ศิลปกรรม บทกวี วรรณกรรม ดนตรี หมอกเมฆทุกยามเช้าและทั้งวันต่างก็เขียนบทกวีมีไว้ให้สร้างสรรค์ศิลปกรรม บทกวี วรรณกรรม ดนตรี

ทั้งหมื่นกัศวันนานาพันธุ์ นานาสีสัน ทั้งปลาในมหาสมุทรนานาชีวิตชีวา ความ เป็นอยู่ความพอใจใจ การเปรียบเทียบมี สุนทรีย์มี ปัญญา มีอายตนะภายในมี ภายนอกมี กระทบสัมผัสถึงรูปธรรม นาม ธรรม รูป รส กลิ่น เสียง โภญะ สัมผัส ทุก ๆ จุดเริ่มต้นจากจุดแรก ทุก ๆ เส้น เริ่มต้นจากเส้นแรก หมั่นแสนจุด ก็มาจากจุดแรก หมั่นแสนเส้นก็มาจากเส้นแรก หมั่นแสนสิ่งก็มาจากสิ่งแรก หมั่นแสนตัวอักษรก็มาจากตัวอักษรแรก หมั่นแสนลวดลายก็มาจากลวดลายแรก จิตรกรรม วรรณกรรม ดนตรี ฯลฯ เริ่มต้นมาจากจิตรกรรมหนึ่ง วรรณกรรมหนึ่ง ดนตรีหนึ่ง ฯลฯ เป็นหมั่นแสนจิตรกรรม วรรณกรรม ดนตรี ดังดอกไม้ในสวน นานาพันธุ์ดังดงก็เริ่มจากเมล็ดพันธุ์ เมล็ดนิดเดียว แต่ในเมล็ดพันธุ์เมล็ดนิดเดียวนั้น มีต้นไม้ต้นใหญ่หมักอยู่ในนั้น มีต้นไม้ต้นแรกอยู่ในนั้น ต้นไม้หมั่นแสน

เามาจากต้นแรก ดอกไม้ดอกแรกมีอยู่
ในสวนก่อน ความงดงาม สุนทรีย์ ปัญหา
ย่อมมีไม่สิ้นสุดในสวนดอกไม้ ดอกไม้
ดอกแรกจึงทำให้มีดอกไม้ดอกต่อ ๆ มา
อีกนับไม่ถ้วน จึงเต็มสวน สวนศิลปกรรม
สวนวรรณกรรม สวนบทกวี สวนดนตรี
นานาสีสัน นานาพันธุ์ นานาปัญญา นานา
แสดงออกมา

คนใด ถ้ายังเป็นห่วงตัวเอง ยังไม่
เข้าใจ ไม่มีความสามารถจะสร้างสรรค์
ศิลปกรรมได้สักชิ้น สักภาพ สร้างสรรค์
วรรณกรรมสักตอน สร้างสรรค์ บทกวี
สักบท สร้างสรรค์ดนตรีมีคุณค่าสักชิ้น
ก็ลองเรียนจากเสียงนก เสียงสัตว์ เสียง
นานาเสียงที่มีอยู่ในโลก ในเอกภาพ ทั้ง
เสียงที่เป็นรูปธรรมและเสียงที่เป็นนาม
ธรรม แล้วใช้จินตนาการ ความคิดสร้าง
สรรค์ของตน ความคิดริเริ่มของตนก็ได้
โดยไม่ต้องไปเป็นข้าของใครคนอื่น ไม่
ต้องไปลอกเลียน ขโมยปัญญาของคนอื่น
มาอ้างเป็นของตน ไม่ต้องไปเอาหน้าของ
คนอื่นมาอัดใส่ในหน้าตาของตน ไม่ต้อง
ไปเอาใส่หูของคนอื่นมาอัดไว้ในใส่หู
ของตน อย่างปราชญ์จีนโบราณท่านสอน
ไว้ ท่านเองเอกลักษณ์ผลงานปัญญาของ
ตนก็มีเป็นของตน, ของยุคของตน ความ
สามารถของตนย่อมดีกว่าเป็นข้าปัญญา
คนอื่น ชาตินี้คนอื่น

ถ้ายังเป็นห่วงว่าตนนั้นไม่รู้จะสร้าง
อะไร เอาอะไรมาสร้าง คิดไม่ตก คิดไม่
ออก บอกว่าในตัวเองไม่มีอะไรเลย ก็ลอง
มาฟังเรื่องราวที่ฉันจะเล่าให้ฟังต่อไปนี้
เพื่อเป็นทัศนะประโยชน์ก็คงจะดี มีอยู่ว่า
ฉันเองก็ชอบศึกษาสิ่งที่มีอยู่ในฟ้าดิน
กระทั่งสิ่งที่เป็นปัญหา บันทึกของผู้รู้ของ
ปราชญ์ไม่ว่าปราชญ์ตะวันตกหรือปราชญ์
ตะวันออก ปราชญ์ในอดีต ปราชญ์ใน
ปัจจุบัน ต่างก็มีความคิดปัญญานี้เป็นประโยชน์
ต่อเรา ต่อผู้ศึกษาทั้งนั้น

นักประพันธ์ใหญ่ท่านหนึ่ง และผู้รู้
ทั้งสองได้ออกเดินทางไปสู่หนองบึงใหญ่
แห่งหนึ่ง เพื่อหาวัตถุดิบมาเขียน มาสร้าง
วรรณกรรม พอมาถึงหนองบึงแห่งนี้ นัก

“จ่าง แซ่ตั้ง ในปี 1973” สีน้ามัน

ประพันธ์ใหญ่ก็ต่อว่าผู้รู้ว่า ไม่รู้จะพามาที่
นี้ทำไมไม่เห็นมีอะไรให้เขียน ให้ประพันธ์
กันเลย ผู้รู้ท่านยอมรู้ รู้กว้างกว่า ลึกลึกกว่า
จึงบอกกับนักประพันธ์ใหญ่ว่า ที่หนองบึง
แห่งนี้ ท่านจะเอาวัตถุดิบไปประพันธ์อีก
สิบปี หรือสิบชาติก็ไม่รู้หมด ดูซิ ปลาใน
หนองน้ำมีนานาพันธุ์ นานาเกล็ด นานา
สีสันทวยงดงาม นานาชีวิตของปลา สร้าง
งานเขียน หรือประพันธ์อีกก็สิบเล่ม ก็
สิบภาพ ก็สิบชิ้น ผลงานจิตรกรรมก็ไม่
รู้จักหมด ในหนองบึงแมลงนานาพันธุ์ก็มี
ไม่รู้จะเขียนอีกก็สิบก็ร้อยเล่ม ก็ร้อยผล
งานถึงจะหมด ที่ขอบริมหนองบึงต้นไม้
ล้มลุกนานาพันธุ์เขียนได้อีกเท่าไร
เล่ม เท่าไร ผลงานใครจะไปรู้ ต้นไม้
ยืนต้นใหญ่ สร้างเขียนอีกก็ร้อยเล่ม ก็
ร้อยผลงานจะได้เท่าไรสักแค่ไหนใคร
จะไปรู้ นกนานาพันธุ์ นานาสีสัน นานา
ชีวิตชีวาของนก นานาขนนก เขียนสร้าง
กันไม่หวัดไม่เหว เรื่องราวของนก ขน
นกจำนวนมาก ช่วยอุ้มตัวอ่อนมาให้บิน
แมลงบนฝั่ง พื้นแผ่นดิน หมู่สัตว์บน
พื้นแผ่นดิน ฤดูกาลบนพื้นแผ่นดิน ชีวิต

ผู้คนบนพื้นแผ่นดิน ย้อนกลับไปดูสดตาย
ของใบไม้เขียวขจี ย้อนกลับไปดูสุนทรีย์
งดงามแสดงออกของกลีบดอกไม้ขาวนวล
ย้อนไปดูความงดงามของแสงแดด เป็น
เลื้อยไล่ให้กับใบไม้ ย้อนไปดูแสงแดดที่
นอนหลับบนใบไม้ต้นใหญ่ทั้งต้น ไปดู
สายลมโชยแกว่งไกวเปลใบไม้ให้แสง
แดดนอนหลับสบายทั้งวัน ย้อนไปดูแสง
จันทร์मानอนบนใบไม้ในยามกลางคืนทั้ง
คืน ย้อนไปดูต้นหญ้าเล็ก ๆ ต้นนั้นกำลัง
งอกขึ้น ยังมีต้นไม้อื่น ๆ อีกนับไม่ถ้วนที่มี
ชีวิตอยู่ร่วมกับหมู่สัตว์และผู้คนไปดูหมอก
เมฆในยามเช้ายู้อย่างสุดสดชื่น สุขสงบ
สุขเย็น อะไร ๆ จะเป็นอะไรมันอยู่ที่จิต
ใจของคน คนสุขสดชื่น สุขสงบ สุขเย็น
ดูอะไร ๆ มันก็สุขสดชื่น สุขสงบ สุขเย็น
ไปหมด จิตใจของคนใดเร่าร้อน รุ่มร้อน
หาความสดชื่นไม่ได้ หาความสงบไม่ได้
หาความเย็นไม่ได้ ก็ได้ในสิ่งที่จิตใจของ
ตนมี คนที่เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา หยาบ
อำมหิต มันก็แค่ได้อำมหิต ถ้าเป็น
กิเลสตัณหาดีก็อำมหิต ถ้าเป็นกิเลส
ตัณหาชั่วก็เป็นสิริมงคล คนที่เป็นฆราวาส

แต่ดำรงอยู่ด้วยกิเลส ตัณหาขว ละเอียด
 อ่อน มีความงดงาม ดั่งงาม มีสุนทรียังด
 งาม สิริมงคล ก็ย่อมได้สิริมงคล สิ่งใด
 ควรชะล้าง สิ่งใดควรละ สิ่งใดควรยึด
 สิ่งใดควรมี คนย่อมรู้จักว่าผู้อื่น สัพเพ
 ธัมมา สัพเพสังขาร ที่สุดแล้วธรรมนั้น
 ไม่ควรยึด เอกภพทั้งปวงมีแต่อนิจจัง
 ทุกขัง อนัตตา ธรรมใดควรยึดในอนิจจัง
 ทุกขัง อนัตตา คนเท่านั้นที่รู้ คนเท่านั้นที่
 สร้างสรรค์ ศิลปกรรม จิตรกรรม วรรณ
 กรรม บทกวี ดนตรี ที่จะพอกกิเลสตัณหา
 คำ หรือผู้ธรรมหมดจด ผู้เริ่มต้นศึกษา
 ก็ควรศึกษาพระธรรมของพระพุทธองค์
 ด้วย ปฏิจีสถูปบาท ก็ควรเรียนรู้วิชา
 ทำให้เกิดสังขาร สังขารทำให้เกิดวิญญาณ
 วิญญาณทำให้เกิดนามรูป นามรูปทำให้
 เกิดอายตนะ ๖ อายตนะ ๖ ทำให้เกิดผัสสะ
 ผัสสะทำให้เกิดเวทนา เวทนาทำให้เกิด
 ตัณหา ตัณหาทำให้เกิดอุปาทาน อุปาทาน
 ทำให้เกิดภพ ภพทำให้เกิดชาติ ชาติทำ
 ให้เกิดชรา ชราทำให้เกิดมรณะ มรณะ
 ทำให้เกิดโสภ โสภทำให้เกิดปริเทวะ
 ปริเทวะทำให้เกิดทุกข์ ทุกข์ทำให้เกิด
 โทมนัส โทมนัสทำให้เกิดอุปายส อุปายส
 ก็คือหมดหวัง มีภพก็เป็นทุกข์ มีชาติก็
 เป็นทุกข์ มีชราก็เป็นทุกข์ ทุกข์ไปทุกอย่าง
 ดับมันให้หมด ดับมันให้สิ้นด้วยตัวเราเอง
 มันก็พ้นทุกข์ได้ รับรู้โดยสงบ ค่อย ๆ
 ขจัดก็หมดไปเอง รับรู้โดยสงบ ค่อย ๆ
 ดับมันทีละอย่าง ๆ มันก็ดับได้หมดจนได้
 ถ้าจิตใจของคนไม่อยู่กับตัว ก็ไปค้นไปเก็บ
 หาคืนกลับมาไว้ในตัวในทีเดิม เมื่อจิตใจ
 มีพลังจิตใจมี ปัญญาย่อมมี เมื่อปัญญามี
 ย่อมรู้ไม่มีอุปโลกก็คือธรรมหมดจด เมื่อ
 ไม่มีมีงไม่มีกู ก็มีแต่निพพาน เมื่อธรรม
 ถึงความหมดจด นิพพานก็ถึงรับรู้โดยตรง
 ไม่ต้องไปปรุงแต่งมันก็ถึงหลักธรรมได้
 ในหนองบึงมีอะไร เห็นอะไร รู้อะไร
 รับรู้โดยตรง ก็ถึงหลักธรรมของสิ่งที่ม
 อยู่ในหนองบึง ธรรมของใบไม้เย็นสดชื่น
 เชียวจี้ ธรรมของไฟเผาไหม้ร้อนลุก
 ไซนไซติช่วงแดงทะลุทะลวงฟ้า ธรรม
 ของหมอกเมฆงดงามลอยบิน ขาวเบา

ลอยบินไปไกล ธรรมของท้องฟ้ากว้าง
 ใหญ่ไพศาล มีคุณมหาศาล ธรรมของ
 พื้นดินพืชนาพันธุ์มั่งคั่งมั่งมี ด้วยจิต
 ตนเองบรรลุธรรมด้วยตนเอง การคิดจะ
 สร้างสรรค์ศิลปกรรม จิตรกรรม วรรณ
 กรรม บทกวี ดนตรี ย่อมไม่ห่างไกล
 ขันติมี สำเร็จย่อมมี การรับรู้โดยธรรมชาติ
 ธรรมดา ยิ่งงดงามกว่า แสดงออกถึงงดงาม
 เป็นศิลปกรรมถึงงดงาม เป็นวรรณกรรม
 ถึงงดงาม เป็นบทกวีถึงงดงาม บทกวีของ
 เซ็นเคยมีเป็นปริสนาธรรมให้ศึกษา เดิม
 ที่ไม่รู้ว่ามีสาขาน้ำคือสาขาน้ำ ไม่รู้ขุนเขาว่า
 ขุนเขา พอคนอื่นสอนเราว่า นั่นเป็นสาข
 น้ำ นั่นเป็นขุนเขา เขาว่าเราก็ดำตาม ต่อ
 มาจึงรู้ว่าสาขาน้ำนั้นไม่ใช่สาขาน้ำ ขุนเขา
 นั้นไม่ใช่ขุนเขา ตอนนั้นหลักธรรมสอนเรา
 ธรรมที่เราบรรลุเอง คนก็ตั้งอกปรินา
 ธรรมเอาเองจึงจะได้บรรลุธรรม

อุปายส หมดหวัง อายกมีความหวัง
 เพื่อส่วนรวม ชุมชนก็ต้องช่วยด้วยคุณ
 ธรรมดีงามเพื่อส่วนรวม ยศศักดิ์อุปโลก
 สักแต่สร้างความเดือดร้อน เอาเร็ดเอา
 เปรียบกัน คดโกงกดขี่ข่มเหง ปล้นฆ่ากัน
 ทำลายล้างคน ปล้นฆ่าคนอื่น ชุมชนจะดี

ได้อย่างไร ชุมชนจะได้ดีด้วยคนในชุมชน
 ช่วยกันสร้างความเจริญในทางดีงามร่วม
 กัน ด้วยกิเลสตัณหาขว จึงจะเจริญได้
 ธรรมมีคุณธรรม ทุกกลมหายใจคือองค์สดี
 องค์สมาธิ ทุกกลมหายใจประจำตัวมีสูญญ
 ดานัง ว่าง ว่าง นี่ว่างจากกิเลสตัณหาคำ
 คนใดไม่ได้ว่างจากยศศักดิ์ ชื่อเสียง อำนาจ
 ในทางเดือน อย่าได้มาพูดว่า คนนั้นคือ
 เซ็น เซ็นเห็นอะไร ๆ ก็เห็นจริง เห็นแจ้ง
 เห็นอะไรที่เห็น ไม่มีการอุปโลกเพิ่มเติม
 อีก เห็นทั้งภายใน เห็นทั้งภายนอก บรรลุ
 ถึงธรรมหมดจด : ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้น
 เห็นตถาคต"

เมื่อว่างจากกิเลสตัณหาคำอุปมงคล
 คือปัญญา ปัญญาคือพลังดังกระแสไฟฟ้า
 ที่ประจุเก็บไว้ในแบตเตอรี่ไว้ใช้ประโยชน์
 ทางดีงามภายหลัง ธรรมคือปัญญา ปริสนา
 ธรรมคือปริสนาปัญญา โดยธรรมชาติ
 โดยสัญญาญาณ โดยอารมณ์สุนทรีย์ ปัญญา
 คือการสร้างสรรค์ ไม่ใช่ลอกเลียน พุด
 อย่างวงแคบ เซ็นคือสมาธิ พุดอย่างวง
 กว้าง เซ็นคือหลักธรรม

ปริสนาธรรมไม่ใช่เรื่องราว หรือ
 นิทานเพียงแค่นั้น เซ็นไม่ใช่ตำรา เซ็น
 ไม่ใช่คัมภีร์ เซ็นคือจิตใจ เซ็นคือวัตถุ
 ธรรมรู้แจ้งด้วยอายตนะคือเซ็น

ใบไม้คือเซ็น ดอกไม้คือเซ็น ผีเสื้อ
 คือเซ็น ต้นไม้ใหญ่คือเซ็น หมอกเมฆคือ
 เซ็น ทุกสรรพสิ่งที่อยู่ในหนองบึงนี้คือ
 เซ็น เซ็นคือหลักธรรม หลักธรรมก็คือ
 เต้า

เซ็น เต้า พุทธ คืออันหนึ่ง
 อันเดียวกัน มีเพียงรสเดียว มีเพียง
 รสพระธรรมเดียวกัน สุขสดชื่น สุข
 สงบ สุขเย็น พุทธคือปราชญ์ ปราชญ์
 ผู้รู้ แนะนำให้ตามรอยพระบาทของ
 พระผู้มีพระภาคเจ้า ย่อมไปถึงที่สุข
 สดชื่น สุขสงบ สุขเย็น